

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, Πολιτεία, 514a-515c

A1.

1-Λ: ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον

2-Λ: φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὅπισθεν αὐτῶν, μεταξύ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμοτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον

3-Λ: οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων

4-Σ: Ὅμοίους ἡμῖν, ἣν δ' ἐγώ

5-Σ: Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἷοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἡγῆ ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἄπερ ὁρῶεν;

B1.

Ο/Η μαθητής/τρια μπορεί να αξιοποιήσει πέντε (5) από τις παρακάτω ενδεικτικές αναφορές:

ἐν καταγείῳ οἰκῆσει

σπηλαιώδει

Ο κόσμος των αισθητών, ο υλικός κόσμος ο οποίος χαρακτηρίζεται: 1) οντολογικά από φαινομενικότητα, 2) γνωσιολογικά από πλάνη, και ψευδαισθήσεις, 3) ηθικά από αδικία. Η πολιτική κοινωνία στην οποία δεν κυβερνοῦν οι φιλόσοφοι, οι πεπαιδευμένοι.

πρὸς τὸ φῶς (του ἡλίου)

Η ἰδέα του Αγαθοῦ, ἔξω ἀπὸ τὸ σπήλαιο στὸν νοητὸ καὶ ἀυλο κόσμο τῶν ἰδεῶν· ὁ κόσμος τῆς ἀληθινῆς πραγματικότητας, τῆς ἀλήθειας, τῆς γνώσης καὶ τῆς δικαιοσύνης.

μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ

σπήλαιον

Ὁ δρόμος πρὸς τὴν ἔξοδο εἶναι μακρὺς καὶ δύσκολος (βλ. 4 στάδια: εἰκασία, πίστις, διάνοια, νόησις)

ἐν δεσμοῖς

Οι αισθήσεις που ἐπιβάλλουν τὸν περιορισμὸ τῶν ἀνθρώπων στὸν κόσμο τῶν αισθητῶν πραγμάτων, με ἀποτέλεσμα ἡ σκέψη τους νὰ μπερδεύεται καὶ νὰ χάνεται μέσα στις ἀλλεπάλληλες μεταβολές καὶ ἀλλοιώσεις στις οποίες τα αισθητὰ ὑπόκεινται. Ἀν τὸ ἐξετάσουμε σ' ἓνα ευρύτερο πλαίσιο, οἱ ἀλυσίδες μποροῦν νὰ παρομοιαστοῦν με τὰ ἀνθρώπινα πάθη, με τὴν προσήλωσή μας στα υλικά ἀγαθὰ που μας κρατοῦν μακριὰ ἀπὸ τὴ θέαση τοῦ Αγαθοῦ καὶ τὴ δικαιοσύνη.

Οι σκιές – οι ήχοι:

Τα δεδομένα της αίσθησης που οι αλυσοδεμένοι εκλαμβάνουν ως αληθινή πραγματικότητα. Πιστεύουν πως η μόνη πραγματικότητα είναι ό,τι βλέπουν ή ακούν, ό,τι τους δίνει η αίσθηση. Η στάση τους για την πραγματικότητα μπορεί να αποδοθεί με τον όρο «αφελής εμπειρισμός» και η γνωστική τους κατάσταση με τον όρο εικασία. Οι ήχοι που συνδέονται με τις σκιές αφορούν το δεδομένο της αίσθησης το οποίο και εμπιστεύεται το υποκείμενο έχοντας τη χαμηλότερη ποιότητα γνώσης (εικασία). Έτσι, οι δεσμώτες συνδέουν τους ήχους με τις σκιές που βλέπουν και πιστεύουν ότι παραγωγοί των ήχων είναι οι σκιές.

(δεσμῶται)

Οι κοινοί άνθρωποι, που έχοντας εθισθεί στις απατηλές παραστάσεις των αισθητών πραγμάτων, ζουν μέσα στο ψέμα κλπ.

φῶς πυρός

Τεχνητό φως, κατωτέρου βαθμού από το φως του ήλιου. Η φωτιά που καίει μέσα στη σπηλιά αποτελεί την πηγή του τεχνητού φωτός, από το οποίο φωτίζονται τα αντικείμενα μέσα στη σπηλιά και δημιουργούνται και οι σκιές. Έτσι, η φωτιά αυτή συμβολίζει την αίσθηση ως πηγή γνώσης, επιτρέποντας μια ψευδαισθητική όραση.

**σκεύη παντοδαπά ...
άνδριάντας ... ζῶα λίθινά
τε καὶ ξύλινα**

Εικόνες αντικειμένων, τεχνητά κατασκευασμένων: η τελευταία κατηγορία αισθητών αντικειμένων. Αυτοί που μεταφέρουν τα αντικείμενα, τα ίδια τα αντικείμενα, οι ήχοι και η φωτιά αφενός βρίσκονται μέσα στο σπήλαιο, αφετέρου συμβολίζουν τα «μᾶλλον ὄντα», που για να τα γνωρίσουν οι δεσμώτες έπρεπε να απελευθερωθούν και να αρχίσουν την «ανάβαση» εντός σπηλιάς, αφήνοντας πίσω τους τις εικασίες, και τον σκιώδη κόσμο (σκιές) που αυτοί έβλεπαν (και άκουγαν). [406 λέξεις]

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, Πολιτεία, 515c-d

Ερμηνεύοντας το περιεχόμενο του μύθου, γνωσιολογικά και οντολογικά, ο Πλάτων υποστήριζε ότι η αρχική κατάσταση του ανθρώπου είναι η δέσμευση και η παραμονή του στο σκοτάδι. Σε αυτή τη φάση οι άνθρωποι κυριαρχούνται από την *πλάνη των αισθήσεων σε γνωσιολογικό επίπεδο*, και συνάμα από την *αδικία σε ηθικό επίπεδο*. Αντικρύζουν στην αρχή κάποια σκιώδη πραγματικότητα και τόσο συνηθίζουν σε αυτή (τον κόσμο των αισθητών και της αδικίας), ώστε χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια κι εξαναγκασμός για να τραβηχτούν στο αληθινό φως του Ήλιου, δηλαδή στον κόσμο των Ιδεών και της Ιδέας του Αγαθού και να καταστούν δίκαιοι. Ζουν στο σκοτάδι του σπηλαίου, έχουν άγνοια, αλλά δεν έχουν επίγνωση της άγνοιάς τους. Βλέπουν τις σκιές των όντων και νομίζουν ότι γνωρίζουν την αλήθεια. Έτσι η ζωή κυλά με τα προβλήματά της, δέσμοι των παθών τους, των προκαταλήψεων, των ψευδαισθήσεων μακριά από την αλήθεια και χωρίς να το αντιλαμβάνονται ζουν σ' ένα αδιέξοδο.

Είναι φανερό ότι η έξοδος από το σπήλαιο σηματοδοτεί την απελευθέρωση του ανθρώπου. Η απελευθέρωση, όμως, αυτή θα πραγματοποιηθεί, μόνο εάν οι απελεύθεροι δεσμώτες συνειδητοποιήσουν τον ρόλο του ηλιακού φωτός στον ορατό καθημερινό μας κόσμο και αποφασίσουν, παρά τις τεράστιες δυσκολίες, να αφήσουν τον βολικό κόσμο των αισθήσεων και να ταλαιπωρηθούν στην πορεία προς τον κόσμο των ιδεών.

Στο παράλληλο κείμενο από την *Πολιτεία* εξηγεί ακριβώς ο Πλάτωνας αυτή την απροθυμία, λόγω του πόνου που προκαλεί η ξαφνική έκθεση του δεσμώτη στο απόλυτο φως του ήλιου, στο απόλυτο φως της αλήθειας (*θα αναγκαζόταν ξαφνικά να ελευθερωθεί...έβλεπε τις σκιές τους*). Είναι τόσο βαθιά πεπεισμένος ο δεσμώτης πως αυτό που έβλεπε είναι αληθινό, ώστε εξακολουθεί να αποδέχεται όλα όσα αντίκρυζε στο σπήλαιο ως τα μόνα πραγματικά (*Δεν νομίζεις ότι ο άνθρωπος εκείνος... που του έδειχναν τώρα;*). Ό,τι καινούργιο τώρα βλέπει, κάτω από το φως του ήλιου, το αμφισβητεί και με δυσπιστία το αποδέχεται. Γι' αυτό και προτιμά να παραμείνει στην πλάνη του (*στρέφοντας το βλέμμα του ....από όσα του έδειχναν τώρα;*), αντιμετωπίζοντας με φόβο την αποδοχή ενός νέου κόσμου και μιας νέας αλήθειας που ανατρέπει τις βολικές ισχύουσες παραδοχές.[335 λέξεις]

B3. 1-β, 2-β, 3-α, 4-γ, 5-β

B4.

- Το **πάθος** του/της για τα τυχερά παιχνίδια τον/την έχουν καταστρέψει ολοκληρωτικά.
- Στη **φύση** επικρατούν νόμοι που, αν παραβιαστούν, επέρχονται καταστροφές.

- Στις φυλετικές κοινωνίες οι **δεσμοί** αίματος είναι πολύ ισχυροί.
- Θα κάνω ό,τι μπορώ να σε βοηθήσω, αλλά μην περιμένεις **θαύματα!**
- Νομίζω ότι **παραφέρεις** και δεν δείχνεις καθόλου σεβασμό!